

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 24 Cor.
Pe o jum. de an 12 „
Pe trei luni . . . 6 „

TELEFON Nr. 226.

GAZETA TRANSILVANIEI

ZIAR POLITIC NAŢIONAL.

REDAŢIA ŞI ADMINISTRATIA Str. Prundului Nr. 15

INSERATELE se primesc la administraŢie. Preţul după tariful de învoială.

Manuscrisurile nu se întorc înapoi.

Pagini de glorie

din istoria regimentului 50 de infanterie.

Din prilejul distingerii acestui regiment de către împăratul Germaniei.

Ce poate să înalţe şi să umple de mândrie mai mult sufletul unui neam decât faptele vitejeşti, săvârşite de moşii şi strămoşii săi pe câmpul de luptă întru apărarea patriei ameninţate!

Aceste fapte sunt doar cel mai curat şi neseocat izvor de însufleţire, din care sorbim noi cei de azi puteri trainice pentru asigurarea şi apărarea cinstei şi avutului ţării şi în acelaş timp nădejdea nestrămutată într-un viitor mai bun şi mai fericit.

La auzul sau cetirea faptelor străbunilor, cari şi-au vărsat sângele lor scump pe câmpul de luptă, ochii ne schintează de o sfântă însufleţire, sufletul ni-se umple de o nespusă mândrie, iar mâinile ne stau gata să cuprindă sabia întru apărarea celor mai scumpe bunuri omeneşti: limba, legea şi moşia.

De astfel de fapte vitejeşti e plină şi istoria armatei austro-ungare, care în multele şi crâncenele războaie din trecut precum şi în actualul războiu ne dovedeşte, că fii ţării, urmând glasul împăratului, au ştiut să-şi împlinească datoria şi să facă cinste neamului, din care s-au plămădit.

Cuvine-se dar nouă tuturor celor de azi şi celor ce vor veni după noi să răsfoim cât de des istoria trecutului nostru şi cetim faptele de vitejie ale străbunilor şi părinţilor să ne încălzim inimile la focul sacru al iubirii lor de neam şi glie şi să le păstrăm în sufletele noastre o amintire trainică şi scumpă.

Unul dintre cele mai vrednice şi glorioase regimente ale armatei austro-ungare este regimentul de infanterie Nr. 50 Frideric, mare duce de Baden. Acest regiment a fost înfiinţat deodată cu alte regimente de miliţie în luna Aprilie 1762 de neuitata împărăteasă Maria Terezia pentru apărarea graniţei Ardealului. Acest regiment, care purta pe acele vremuri numele „al doilea regiment român de grăniţă” s-a format din populaţiunea ţinutului nord-estic al Ardealului şi era staţionat în Năsăud.

Istoria acestui regiment, care în anul 1912 a împlinit 150 ani dela înfiinţarea sa, este bogată în nenumărate fapte vitejeşti săvârşite în războaiele

numeroase, purtate cu duşmanii din afară şi din lăuntru ţării. În trecut amintesc participarea regimentului în războiul de succesiune bavariană (1778—1792), în războiul cu Turcii (1788—1792), în războiul contra Franţei pe timpul dela 1793—1815, apoi ţinuta deamă de admiraţie a regimentului în mişcările revoluţionare ale anilor 1848—49 şi în cele din urmă participarea regimentului la războiul din 1866.

În următoarele voi vorbi mai pe larg, după datele culese din istoria regimentului despre fapta bravă a soldaţilor români din acest regiment în zilele întunecoase ale revoluţiei din anul 1848—49 şi despre vitejia aceluiaşi soldaţi în crâncena luptă dela Custozza.

Pe la mijlocul lunii Iulie 1848 regimentul grăniţesc român primi ordinul să formeze un batalion combinat din 12 companii şi să plece fără întârziere la Seghedin ca să facă serviciul de garnizoană. La 23 Iulie batalionul se şi puse în mişcare din Năsăud spre Dej. Sosit aici li se ceru de către capii revoluţiei să depună un nou jurământ şi anume şi pe constituţia Ungariei. Batalionul însă, pătruns de jurământul făcut împăratului său refuză depunerea acestui jurământ, din care cauză fu silit să se retragă în lagărul dela O-Becse.

Alte regimente însă, fiind conducătorii lor mai slabi de ingeri au depus noul jurământ şi astfel s'a întâmplat ca regimentele să stea în luptă faţă în faţă unele contra altora. Pentru a scăpa din aceasta încercătură batalionul românesc ceru să fie trimis sau în Ardeal sau să fie alăturat la armata din Italia. Ambele cereri le-au fost însă respinse şi batalionul fu trimis la Pressburg, (Pojun) ca să facă acolo serviciul de garnizoană. În 19 August batalionul sosi la Pojun însă pentru scurt timp, căci pe la mijlocul lunii Septemvrie partea cea mai mare a batalionului şi anume companiile 1, 3, 4 şi 5, fură mutate la Leopold-stadt. În Pojun rămăseră numai compania a 2-a şi a 6-a.

Când după săngerosele întâmplări din Viena — mareaşul prinţul Windischgrätz dimpreună cu Banul Croaţiei bar. Iellachich înaintase către acest oraş, atunci se alipiră la armata lui Iellachich şi trupele rămase la Pojun, între cari şi cele două companii ale batalionului grăniţesc român. Aceste două companii participară atât la asediul şi cucerirea Vienei cât şi mai târziu la înaintarea mareaşului prinţul Windischgrätz către Budapesta în iarna anilor 1848 şi 1849.

Într-aceea cele patru companii rămase la Leopold-stadt fură în fel şi chip terorizate să depună jurământul pe constituţiunea Ungariei. Companiile fură maltratate, ameninţate şi lipsite de hrană, ba în cele din urmă ca să le câştige, li se promise bani şi alte favori — cu toate aceste soldaţii români ţinură însă sus şi tare la jurământul făcut împăratului şi mai bucuros au suferit foame şi alte lipsuri decât să se lapede de credinţa jurată.

Pe la sfârşitul lunii Octomvrie cele patru companii primiseră voie să

plece spre casă în Ardeal. Ajuşi la Pesta companiile au fost însă deţinute în casarma Ullöi, unde soldaţii noştri au fost trataţi în cel mai revoltător mod. În chip mişleesc soldaţii au fost trataţi, atacaţi, dezarmaţi şi aruncaţi în închisoare. Dar cu toate acestea ei nu s'au lăpădat de credinţa jurată împăratului şi zi şi noapte se cugetau: cum să scape steagul împăratesc din mâinile înimicului. S'a şi găsit între ei un viteaz, care a scăpat steagul din mâinile duşmane. Acest soldat viteaz şi credincios a fost stegarul Macarie Popp, care a desprins flamura de pe steag şi folosindu-se de un moment favorabil, se strecură din închisoare şi se reînnoare sănătos la Năsăud aducând cu el flamura împăratească. Pentru această frumoasă faptă Macarie Popp fu decorat cu medalia de vitejie clasa I. Asemenea fură distinşi şi acei soldaţi, cari au îndemnat pe soţii lor la statornicie în credinţa jurată împăratului şi anume: cu medalia de vitejie clasa I. fruntaşul Tomasio Borgovan, tântaşii Ioan Murăsan, Luca Creţu şi soldatul de rând Dionisie Niculai.

Cele patru companii desarmate fură escortate dela Pesta la Iászberény şi mai târziu la Careii-mari. Partea cea mai mare dintre soldaţi fu eliberată numai după sfârşitul revoluţiei. Într-aceea revoluţia trecuse şi în Ardeal şi astfel batalioanele al 2-lea şi al 3-lea ale regimentului grăniţesc primiră ordinul de mobilizare. Luptele, la cari aceste două batalioane luară parte în anul 1848 şi 1849 sunt următoarele: luptele dela Şarpatac, Vaida-Sz-Ivan, Reghinul-săsesc, Dej, Gherla, Şamoşfalău, Ciuca, Surduc, Cazolna, la Podul Peului, Bacş, Bistriţa, Vatra-Dornei, Sibiu, Şeica-mare, Ocna Sibiului, Orăştie, Pişchi, Moroşeni, Bayersdorf, Borgo-Susen, Copşa-mică, Târnău de sus şi în fine la apărarea fortăreţei Alba-Iulia. În toate luptele aceste fură distinşi pentru deosebita lor vitejie şi purtare eroică sergentul-major Ştefan Borgovan, care în lupta dela Pişchi cu prilejul retragerii peste râul Streiu, a distrus în focul duşmanului podul, încât retragerea se putu face fără ca înimicul să fie în stare s'o împedecă. Pentru fapta sa vitejească sergentul Borgovan fu decorat cu medalia de argint clasa I.

Pe la mijlocul lunii April 1849 batalionul 2 şi 3 ajunse şi în Galiţia împreună cu soldaţii batalionului prim reînoraşi din prisoare. La sfârşitul lunii Februarie 1850 regimentul grăniţesc primi ordin să se reînnoare în Ardeal destinându-i-se ca garnizoană oraşele Turda, Bistriţa şi Ocăştie.

Prin înalta hotărâre din 22 Iunie 1851 fu disolvată instituţiunea grăniţară din Transilvania şi regimentul li grăniţesc român, care ca atare existase 89 ani, se schimbă în regimentul de infanterie Nr. 50. Ca district de întregire îi se dădu Şimleul-sălaşian, iar ca loc de garniziune oraşul Debrţin.

Aici primi regimentul dela comanda supremă a armatei următorul înalt

Ordin de armată:

Batalionul prim al regimentului grăniţesc român Nr. 2, astăzi având numirea Prinţele Thurn şi Taxis Nr. 50, a ştiut să susţină jurământul său în cele mai grele împrejurări; n'a dat ascultare nenumăratelor amăgiri şi surdă rămas la toate promisiunile strălucite făcute de capii răscosei. Toate ameninţările duşmanului de a-l decima, nu-l putură sili să-şi calce jurământul, toate aceste încercări le-a respins cu dispreţ, toate maltrăţările le-a suportat cu onoare ținându-se de jurământul făcut. Şi când batalionul a fost copleşit de o putere absolută, când a fost despărţit, desarmat şi declarat de prins, a ştiut să-şi măntuiască steagul.

Onorând o astfel de credinţă rară şi fiind să păstreze acestui steag o vecinică amintire, îi dăruiesc o medalie de aur cu chipul Meu şi cu cuvintele: »Pentru nestrămutata statornicie în credinţa jurată la anul 1848«.

Această medalie să atârne la toate prilejurile sărbătoreşti de steagul batalionului şi-aşa să se poarte.

Schönbrunn, la 27 August 1851.

Franz Iosef m. p.

Predarea sărbătorească a acestei medalii s'a făcut în oraşul Klagenfurt prin însuşi adjutantul general al Majestăţii Sale baronul Kellner von Köllenstein, decoreze regimentul Nr. 50, după publicarea acestui înalt ordin, plecase dela Klagenfurt în noua sa garniziune.

(Ve urma.)

Un apel al americanilor din Europa. »Königliche Zeitung« publică un lung manifest de protestare al unor Americani care se află acum în Europa, care va fi adresat preşedintelui Wilson, tuturor membrilor parlamentului american, clerului din Statele-Unite etc. Protestul este îndreptat contra furnizării de arme unor anumite state beligerante. Extragem din acest manifest pasajul următor:

Noi, cetăţenii americani adresăm acest apel în numele dreptăţii, al umanităţii, neutralităţii şi al păcii viitoare, poporului nostru şi corpului nostru legialativ, pentru ca ori-ce export de arme sau de praf de puşcă din ţara noastră să fie interzis, dacă nu vrem să renunţăm la rangul nostru de onoare şi la ideea de autori ai păcii. Mai adresăm acest apel către toţi Americanii, cari îşi iubesc patria şi cari poartă grije de fericirea umanităţii...

Declaraţiunile d-lui Nicu Filipescu.

Reproducem din „Ziua” următoarea telegramă primită din Budapesta:

Ziarul »A Napc«, continuând seria de interviuri publice declaraţiile d-lui Nicu Filipescu.

În introducere, corespondentul sus zisei ziar stabileşte, că d. Nicu Filipescu este un duşman fanatic al Austro-Ungariei.

La cele 5 întrebări puse de corespondent, dl Filipescu a răspuns scurt că crede în victoria triplei înţelegeri, dar că nu crede cu nici un preţ că România va rămâne neută, aceasta poate pentru că nu doreşte această neutralitate.

Relaţiile României cu Bulgaria sunt bune.

În schimbarea dela ministerul de externe austro-ungar, d. Filipescu vede o rivalizare între Austria şi Ungaria.

Referitor la Românii din Ungaria, dl Nicu Filipescu a spus următoarele:

»Numai posedând credinţa fanatică a contelui Tisza poate cineva admite, că starea lucrurilor de azi, zidită pe iluziuni derizorii, va putea dăinui. De cinci ani încoace Europa este îndreptată de către principii naţionalităţilor spre alte căi noi. Unitatea germană, unitatea italiană, independenţa statelor balcanice abia au ajuns la prima lor etapă. Principiul este atât de puternic, încât isvoarele lui nu au putut seca încă.

Abia au fost gonţi Turcii din Europa şi războiul european a şi promis: noi rezultate acestui principiu.

Dacă tripla înţelegere va eşii învingătoare popoarele subjugate vor obţine un mare triumf, dar şi în cazul când Germania va avea victoria finală principiul naţionalităţilor va înregistra un triumf.

La sfârşit dl Filipescu s'a exprimat despre Austro-Ungaria într'un ton atât de plin de ură încât reproducerea acestor declaraţiuni a fost imposibilă.

Corespondentul stabileşte la sfârşit, că faţă de atata repuziune, trebuie să se abţină a combate.

Italia şi Grecia. Din Roma se anunţă:

În cercurile bine informate se observă că raporturile între Roma şi Atena s'au îmbunătăţit foarte mult în vremurile din urmă. Grecia a putut să constate că Italia, apărându-şi interesele, doreşte să păstreze o politică de bună înţelegere cu Atena.

Pe de altă parte noua situaţie care se desenează în Europa şi mai ales în Balcani, în urma actualului războiu, nu e astfel încât să poată sfîrşi pe Grecia a se depărta de directivele politice italiene.

Darurile în cărţi şi foi pentru răniţii noştri.

Din numeroasele scrisori de mulţumită, pe cari le-am primit din prilejul distribuirii de călindare şi gazete între răniţii spitalelor din străinătate, publicăm următoarea scrisoare dăduasă din care se desprinde binefacerea cea mare, pe care au pricinuit-o răniţilor noştri toţi acei Români cu dare de mână, cari au contribuit la colecta iniţiată de ziarul nostru de sărbătorile Crăciunului şi a Anului nou.

Iată această scrisoare:

Zagreb, 23 Ian. s. n. 1915.

Mult onorată Redacţiune!

Cu ochii deschişi şi cu inima larg deschisă trec prin chitile spitalelor, în cari s'au răniţii noştri dragi. Le văd toate şi-l compătimesc şi mă doare neapăs, că n'am din mila soartei vre-o avere, ca să alintez greul cel mare, care e suferinţă pe aceste multe feţe tinere, ca să uşurez vieţa acestor eroi ai noştri.

Dacă n'ar ajuta redacţiile folior noastre în mod atât de abnegător şi naţional, eu cu mâinile goale aş trebui să străbat aceste camere, în cari aş vrea bogatul pământului să pot duce, ca ei, cari se vindecă aici, s'o aibă bine d'aci încolo, după ce atât greu au îndurat şi grozăvenii au văzut. Mi-ar apăsa sufletul gândirea, că nu pot merge la ei şi cu mâinile deschise, dacă unele din preţurile noastre ziare şi librării, nu mi-ar trimite gratuit şi ziare şi cărţişoare şi acastiste, ca să am totuşi ceva a le împărţi pe lângă iubirea mea cea mare şi consolătoare de româncă.

Astfel darurile folior noastre sunt o binecuvântare pentru mine tot atât ca şi pentru cei căror le împărtşesc darurile aceste mărinimoase şi dela cari primesc calde mulţumiri pentru domniile cei buni dela gazete.

Cu posta de azi primise 15 călindare »Poznaşul« şi 15 călindare »Săteanului român« dela librăria Krafft din Sibiu, expedate la ordinul D-voastră gratuit, pentru răniţii români din spitalele Zagrebului.

Aşdăc impresionată de bunăvoinţa, cu care mi-aţi ascultat rugarea, vă mulţumesc şi vă rog a primi anticipa-

tive ville mulţumiri al dragilor soldaţi români răniţi, cari părtaşi vor fi ale bunefei D-voastră,

Când intru la ei şi spun »românii mei dragi, vă aduc dela gazeta aceea şi acela ceva de cetite, cei gravi bolnavi capul şi-l ridică de pe pernă, iar cei, cari nu zac, vin în calea mea cu mâinile întinse, ori cu o mână întinsă numai, când ceialaltă e panzată, şi »Aldulească Domnul Sfânt« »Dee-ile bine Preceasta curată« exclamă emoţionaţi şi în ton de rugăciune.

Dee-Vă bine întotdeauna, onorătorilor domni toţi dela »Gazeta Transilvaniei.« Să trăiţi!

Am primit alaltăeri şi un teanc de dorţiţi numeri al gazetei preţioasei d-voastră, tot gratuit, şi vă mulţumesc şi de-acest dar de fraţi, pe care încă printre fraţi li voi împărţi.

Cu profundul sentiment al recunoştinţei sincere în suflet, vă salut, semnând cu stimpă.

Alexandrina Matheiu.

Salvarea soldatului pe câmpul de luptă.

Scuturi impenetrabile.

Dl maior Stergeanu din armata română publică în ziarul bucureştean următoarea scrisoare:

În ziua de 14 crt. la orele 2 p. m. a avut loc în micul poligon de tragere al protechniei armatei experienţe extraordinare de interesante cu scutul (pleptar) inventat de dl Ianopol din Bucureşti.

Experienţele au fost aprobate cu ordinul ministerului de războiu sub Nr. 11571 din 8 crt., având loc în faţa comisiei anume constituită din dl-ni locot-col. Papan Ion, directorul armamentului, maior Filipescu Grigore subdirector şi locot. Eacscu Ştefan.

Printre asistenţi, am remarcat pe dl-ni fraţi George şi Nicolae conşti de Roma, fraţi Ianopol, maior Chiriacescu, maior Petroaianu, din artileria şi subsemnatul.

Au fost supuse experimentării două scuturi şi două cuirase, greutatea scuturilor a fost de 2 kgr. 080, dimensiunea 204 mm. pe 280 mm. grosimea scuturilor de maxim 8 mm.

Greutatea cuiraselor a variat între un kgr. 339 şi 3 kgr. 583; dimensiunile 40/40 c. m.; iar ca grosime 2 mm.

Experienţele au fost făcute atât asupra scuturilor, cum şi asupra cuiraselor, trăgându-se mai multe focuri cu arma Manlicher md. 93 cum şi cu glonţul bulgăresc de 8 mm. la distanţele de 10, 20 şi 50 m. S'a tras şi cu revolverul la distanţa de 5 metri.

În general, rezultatele au fost uimitoare, nici un glonţ nu a perforat scutul, rămânând înfip şi turtit în scut. S'a experimentat şi la şoc. (lovire) cu baloneta, rezultatul a fost că patru balonete model 98 au fost îndoite ca un covrig, fără să fi pătruns cuirasa. Aceste experienţe au mai avut loc şi în ziua de Crăciun la societatea de dare la semn, în prezenţa d-lor miniştrii Al. Constantinescu, Dr. C. Angelescu, general D. Ilescu secretarul general al ministerului de războiu şi o mulţime de fruntaşi ai ţării.

Invenţiunea d-lui Ianopol este în timp venită mai ales în actualitate împrejurări când războiul e în prag. Adoptarea acestor scuturi pentru salvarea ostaşilor pe câmpul de onoare, ar mări în mod vădit moralul soldatului.

SITUAȚIA pe câmpul de războiu.

Eri și azi dimineață am primit dela biroul de presă al prim-ministrului următoarele comunicate oficiale telegrafice:

In nordul monarhiei.

Budapesta 30 Ian. Din marele cartier general al nostru se comunică oficial: Pe cea mai mare parte a frontului din *Galiția* și *Polonia* e liniște abstrăgând dela unele lupte scurte de artilerie.

Luptele violente, cari s'au dat în ultimele zile în *Carpați* au avut drept rezultat recucerirea înălțimilor din jurul pasurilor.

In luptele grele de o săptămână soldații noștri au luptat cu cea mai mare tenacitate și vâjioșie, cu toate că timpul era nefavorabil. Am învins pe deplin toate greutățile terenului, mai cu seamă zăpada cea mare, ajungând prin aceasta la rezultate foarte bune. Cu totul am făcut prizonieri peste zece mii de soldați ruși capturând 6 mitralieze.

Budapesta 31 Ian. Pe valea *Dunaișului* și a *Nidei* artileria ambelor părți combatante a desvoltat o vie activitate.

Artileria noastră, care a deschis de mai multe ori focul cu succes și a ajuns și eri ținta. In urma efectului, pe care l'a avut focul artileriei noastre, artileria dușmană a trebuit să-și părăsească câteva bune poziții. Pe cele mai multe puncte ale frontului din *Polonia* se dau în răstimpuri lupte de artilerie.

In *Carpați* ziua a trecut în liniște. In *Carpații păduroși* decurge încă lupta pentru câteva poziții din apropierea pasurilor.

General de divizie *Höfer*, locuitorul șefului de stat major.

Budapesta 31 Ian. „*Budapesti Tudosito*” anunță: Comandamentul suprem al armatei comunică: Trezătorile din sudul pasului *Lupkov* în *Carpații păduroși*, au fost de multe ori acele, cari i-au ispitit pe Ruși, fapt, pentru care aceste trecători au fost cele mai espuse luptelor continue și violente, deoarece Rușii țineau foarte mult să le pcată ocupa asigurându-și astfel intrarea liberă în *Ungaria*. Mai cu seamă pasurile *Ussok*, *Veresake* și *Voyskow* și-au schimbat în ultimele luni de multeori stăpânul. Terenurile, cari împrejmuesc aceste trecători atât la nord, cât și la sud, sunt strătiate de numeroase tranșee în urma multelor lupte, cari s'au dat în jurul lor, așa că ori care atac în contra acestor trecători va trebui să se lovească de rezistență, ce i-se opune din aceste bune poziții.

După ce pe la sfârșitul lui Decembrie le-a succes trupelor noastre după o luptă vitejască de 4 zile să smulgă din mâinile dușmanului pasul *Ussok*, ele au trebuit totuș să se retragă dinaintea puterii covârșitoare

Față cu avantajile de impenetrabilitate atât la glonț, cum și la izbire (șoc) în lupta corp la corp, în zona atacului dela 200 metri de unde se începe. Odată cu marele avantaj că materialul necesar fabricației se găsește în țară; față cu fabricarea ce se poate executa în țară (pirotechnia și arsenalul armatei) zilnic putându-se fabrica până la 10 mii oulrase, pot afirma că numărul de 400.000 oulrase ce ar necesita ostașilor luptători din prima linie de luptă s'ar putea efectua în condițiile de mai sus în maximum 40 zile.

Ca cost, presomez că nu ar putea fi scump; cred că 10—15 lei ar fi maximum costul pe bucată; și când o atare sumă se poate avea, țara va face cred și acest sacrificiu pentru fiii săi.

La rigoare, dacă aceste oulrase s'ar găsi în comerț, nu mă indoesc că fiecare apărător al țării și le-ar procura, precum de altfel își procură încălțăminte și parte din îmbrăcăminte etc. la mobilizare; dar păcat că nu există fabricate azi atari scuturi impenetrabile.

Sper însă, chiar și nădăjduesc că guvernământul țării nu vor lăsa ca această frumoasă și ingenioasă invenție a d-lui *Ianopol*, venită chiar la momentul oportun, să treacă hotarele țării când statele vecine și mai ales cel dela sud, ar primi-o cu brațele deschise.

a dușmanului pe o înălțime din apropiere.

Incepând cu această zi pasul *Ussok* a rămas în mâinile dușmanului, căruia i-a succes apoi ca să câștige tot mai mult teren atât pe valea râului *Ung* cât și în celelalte văi, cari duc înspre sud dela diferite pasuri.

Pe frontul anglo-franco-ruso-german.

Buletinele oficiale ale marelui cartier general german sunt pentru eri și azi următoarele:

Berlin 30 Ian. Pe câmpul de operații dela vest: In luptele, cari s'au dat în 28 Ian. spre nord dela *Nieuport*, Francezii au suferit mari pierderi. In *Dune* au căzut morți mai mult de 300 marocani și algerieni. Focul artileriei noastre i-a împedecat și eri pe Francezi ca să poată străbate pe vârful *Dunei* din dreptul farului.

Spre sud dela canalul *Labasse* trupele noastre au recucerit azi noapte dela Francezi pozițiile, pe cari aceștia ni le luaseră în 25 Ianuarie, luând pe lângă aceea încă două tranșee dușmane prelungiri ale celor de mai înainte și făcând prizonieri mai mult de 60 de soldați francezi.

In partea de vest a pădurilor argonice trupele noastre au întreprins un atac în contra dușmanului, atac care a avut dreptul rezultat sporirea nu în măsură mică a teritoriului cucerit de noi. Am făcut prizonieri 12 ofițeri și 721 de soldați și au căzut în mâinile noastre 12 mitralieze și 10 tunuri de calibru mai mic. Pierderile dușmanului sunt grele. Vre-o 4—500 de morți au rămas pe câmpul de luptă.

Se pare, că regimentul de infanterie francez Nr. 150 a fost nimicuit cu totul. Pierderile noastre sunt relativ mici.

Spre nord-ost dela *Verdun* am respins atacurile de noapte ale Francezilor cauzând dușmanului pierderi grele. Spre nord-ost dela *Manomet*, i-am scos pe Francezi din satul *Angoment* espingându-i în *Bremenit*. Localitatea *Angoment* am ocupat-o.

Pe câmpul de operații dela ost: In *Prusia ostică* Rușii au atacat fără succes. Dușmanul a bătut cu tunurile capul podului dinspre ost dela *Darkehan*, precum și înțăriturile noastre din ostul lacurilor mazurieni. Incercările dușmanului de a ne ataca spre nord-ost dela *Löwentin* au fost zădărnice de focul nostru. Am respins atacurile de noapte îndreptate de Ruși în contra noastră în regiunea *Borzymonului*, spre ost dela *Lovits* cauzând dușmanului pierderi foarte grele.

Berlin 31 Ian. Pe câmpul de operații dela vest: In *Flandria* decurg numai lupte de artilerie. Am cucerit singuratic tranșee dela Francezi la *Cunchy* spre sud dela drumul de țară *Labasse-Bethun* precum și la *Carency*, spre nord-ost dela *Arras*.

Pe câmpul de operații dela ost: La granițele Prusiei ostice nu e nimic nou.

In *Polonia*, la *Borzymon*, spre ost dela *Lovits* am respins un atac rusesc.

Chestiunea dividendei pe anul 1914.

Pertractările urmate între ministrul de finanțe *Teslitzky* și cercurile conducătoare ale marilor institute financiare din capitală, cu privire la reducerea dividendei anului 1914, au dus, în fine, la rezultatul dorit de ministru. Institutele de bani din capitală, chiar și acelea, cari până acum din motive principiare au fost în contra ori cărei limitări a dividendei, au acceptat punctul de vedere, cunoscut, al ministrului de finanțe și au hotărât a reduce față de anul precedent, în măsură corăspunzătoare dividendă anului 1914.

Cercurile conducătoare ale băncilor mari și ale celor două asociații de bănci din capitală au luat totodată angajamentul față de ministrul de finanțe, că-și vor valida întreaga

lor influință la băncile mai mici din *Budapesta*, precum și la băncile din provincie, în interesul reducerii dividendei, ca astfel aceasta măsură să devină generală în țara întreagă.

Rezolvată chestiunea reducerii dividendelor prin însași băncile interesate, intervenția guvernului în această chestiune a devenit superfluă.

Ca dividendă maximală pentru anul 1914 băncile au fixat 75% ale dividendei plătită în anul premergător.

In ultima ședință a Consiliului general a *Băncii Austro-Ungare*, ținută la sfârșitul săptămânii trecute, s'a luat hotărârea a plăti acționarilor în contul dividendei anului 1914 deocamdată suma de K 80—. Deoarece în Iulie a. tr. acționarul au primit deja un acout de K 28—, dividendă anului 1914 s'a fixat la cor. 108— sau 7714% a capitalului social. In proporția dividendei de K 108— s'au fixat și sumele convenite celor două state dualiste prin profitul anului 1914, precum și dotațiile fondurilor de rezervă și de pensuni. Pentru anul 1914 va ajunge deci la distribuie suma de K 31.917,50220, din care vor primi: acționarii K 16.200.000, fondurile de rezervă K 2.251,60285, fondul de pensuni K 470,320 și cele două state K 12.895,578 și anume Austria 54.62% = K 7.043,557 41 și Ungaria 45.38% = K 5.852,02137. Dividend de K 80 pe semestrul II 1914 se va plăti acționarilor la 3 Februarie 1915. R. E.

Răniții din Turda.

— Continuarea contribuțiilor. —

Din comuna *Bistra* s-a colectat prin părintele *Laurențiu Nicoara* suma de 8 Cor. 40 f. dela următorii: *Laurențiu Nicoara* preot gr. cat. 2 cor. *Laurențiu Nicoara* școlar 10 f. *Alexandru Papiu* școlar 20 f. *Dinis Istina* 10 f. *Romul Marcu* preot 3 cor. *Nicolae Coroi* Ponorcan preot 2 cor. *S. Wisalom* comerciant 1 cor.

Din comuna *Chiniș* s-a colectat prin d-na *Easterina Deac*, *Susana Morariu* lui *Ioan*, și *Ana Șoica* suma de 11 cor. 70 f. dela următorii: *Ioan Deac* 2 cor. *Lina Mandruțiu* 20 f. *Maria Lășlo* 20 f. *Maria Timbus* 20 f. *Ioan Mandruțiu* 40 f. *Anica Adam* 50 f. *Ana Câmpian* 40 f. *Soňa Moisa* 30 f. *Maria Stanciu* 10 f. *Maria Ghetian* lui *George* 10 f. *Maria Moisa* 20 f. *Ana Adam* 20 f. *Inceș Ana* 10 f. *Maria Vescan* 18 f. *Văd. Maria Măreșan* 10 f. *Maria Mărginean* 10 f. *Susana Buvnari* 10 f. *Maria Nerges* 10 f. *Susana Pop* 50 f. *Todora Morari* 20 f. *Mihaila Mandruțiu* 1 cor. *Oros Traian* 50 f. *Ioan Mitrea* 40 f. *Ana Timbus* 50 f. *Ioan Morariu* l. laz. 1 cor. *Ana Bogdan* 42 f. *Dimitru Colop* 20 f. *Ana Roman* 40 f. *Ioan Chiorlan* 40 f. *Ioan Murașia* 40 f. *Anica Roman* 30 f.

Din *Uroa de Câmpie* s-a colectat prin dl părinte *Juliu Popu* suma de 17 cor. și 28 cămăși 20 pantaloni de până 6 lepedee, 44 stergere 4 merindări 6 m. pânăz dela următorii: *Juliu Popu* preot gr. cat. 3 cor. *Ana Urcan*, *Susana Butoser*, *Hiraceh Béla*, *Ana Bozdog*, *Filon Bozdog*, *Mărioara Popu* *Helena Seiche*, *Susana Trif*, *Suzana Barb*, *Văd. Maria Bozdog*, *Titiana Câmpian*, *Maria Ceroloca*, *Maria Pantea* *Lucreția Rus*, *Todosia Urcan*, *Ehliha Cigarean*, *Varvara Uran*, *Ellsabetă Rus*, *Ana Bozdog*, *Dochita Șerban* *Susana Sird*, *Susana Bozdog*, *Paraschiva Moldovan*, *Ana Băleși*, *Virginia Tatar*, *Sofronia Timbus*, *Susana Burjan*, *Susana Bozdoglul Filon*, *Elena Clorgo*, *Maria Moisa*, *Susana Muntean*, *Silvia Rus*, *Maria Bozdog*, *Maria Bozdog*, *Susana Botosier*, *Lina Clorgo*, *Maria Muntean*, *Titiana Chiorcan*, *Maria Botoser*, *Anica Rosca*, *Lina Mionasan*, *Susana Cucerzan*, *Lucreția Coltor*, *Paraschiva Sucl*, *Anica Tamas*, *Marinca Bozdog*, *Anica Clorgo*, *Susana Botoser*, *Maria Rus*, *Maria Duplenski*, *Maria Clonca*, *Agapia Cantor*, *Susana Rosca*, *Heana Timbus*, *Lina Rus*, *Lina Crez*, *Ana Mărginean*, *Maria Camarasan*, *Chița Turean*, *Maria Jonas*, *Ana Sas*, *Ana Uran*, *Josif Dupleski*.

Primească mărimoși donatori mulțămitele noastre. Reuniunea femeilor române din Turda: *Lucreția Mureșan* prezidentă, *Dr. Augustin Rațiu*, secretar.

Pentru sârmanul Ioan Uliciu.

In urma apelului nostru făcut pentru soldatul român *Ioan Uliciu*, căruia i s'au amputat ambele picioare, am mai primit următoarele contribuții:

Transport din anul trecut 105 cor.
Dl *Petru Pop* jude de trib. i. p. 5 cor.
D-na văduva *Elena Dr. A.* *Mureșianu* 10 cor.
Ioan Aron dir șc. i. r. 5 >
D-na *Emilia Dr. Rațiu* din *Sibiu* 10 cor.
Laolaltă 135 cor.

Venerabila d-nă *Emilia Dr. Rațiu* trimițându-ne cele 10 cor. ne scrie următoarele:

Cu cele mai adânci sentimente de compătimire trimit familiei scumpului soldat nenorocit *I. Uliciu* din reg. 12 de honvezi 10 cor. și vă rog binevoiiți a-i preda pe lângă dorința mea să aște mângâiere în iubirea întreg neamului, care-i datorește pentru vitejia și jertfa lui.

Sășii de-aici au colectat pentru un asemenea nenorocit de-ai lor, care în bătaie a orbit de amândoi ochii — 1500 cor.

Tot așa trebuie să facem și noi pentru ai noștri, căci har Domnului suntem în număr mult mai mare ca ei. Cu deosebită stimă etc.

ȘTIRI.

— 19 Ianuarie v. 1915.

† *Victor Pop de Boereni*. Încă un erou căzut pe câmpul de luptă, care-și doarme somnul de veci pe câmpiile din *Polonia* rusească. Următorul necrolog l'am primit la redacție:

Nemângâiații subscriși, cu inima înfrântă de durere nemărgintă, aducem la cunoștința tuturor rudenilor, prietenilor și cunoscuților, că mult iubitul și vecinic neuitatul nostru fiu, frate, nepot și văr *Victor Pop de Boereni* student universitar la facultatea de medicină din *Budapesta*, voluntar la etate de 19 ani, în a treia lună petrecută pe câmpul de luptă din *Galiția* și *Polonia* rusească, ca sergent la compania 13 din regimentul 63 de infanterie, a fost lovit de un glonț dușman în lupta crâcnă din *Polonia* rusească și a murit moarte de erou în ziua de 27 Decembrie 1914. Pentru odihna sufletului său blând și nobil se va celebra parastas în ziua de 31 Ianuarie st. n. în biserica gr. cat. din *Lozna-mare*. Fie-i somnul lin și memoria binecuvântată!

Lozna-mare, la 25 Ianuarie 1915 *Pachomiu Pop de Boereni* paroh gr. cat. și *Ludovica Pop* nasc. *Jurcan* ca părinți. *Gavril Jurcan* și *Maria Jurcan*, ca bunici și bunică. Dr. *Dionisie Pop*, Drd. *Cornel Pop*, *Sabin Pop*, *Veturia Pop* ca frați și soră.

Valeriu Deac paroh gr. cat., *Ioan Jurcan*, *Augustin Pop*, *Terezia Deac* n. *Jurcan*, *Veronica Pop*, ca unchi și mătușe. *Liviu Gavril*, *Antoniu*, *Olga* și *Olivia Deac*, *Margareta* și *Eugenia Jurcan* ca veri și vere.

Masa studenților academiei din Cluj. Pentru 10 (zece) locuri la «Masa studenților acad.» «Dr. Aurel Mureșianu» din Cluj sunt a să înainta cererile până la 6 Febr n. c. la adresa direcției institutului de credit și economii «Economiul», Cluj, strada *Wesselényi* M. No. 26. Cererile au să fie însoțite de următoarele documente: a. indice sau atestarea de maturitate; b. atestat despre starea materială proprie și a părinților, precum și despre numărul membrilor familiei și c. declarațiune, dacă au vreun stipendiu sau nu.

Beneficiații din semestrul prim, cari au satisfăcut condițiilor, vor fi preferați.

Cluj, 28 Ianuarie 1915. Direcțiunea institutului de cred. și ec. «Economiul».

Curs de croitorie. In *Internatul-Orfelinat* al Reuniunii femeilor rom. din *Brașov* se deschide cu începutul lunii Februarie st. v. un curs de croitorie pentru dame și domnișoare externe. D-șoara directoare *Ana Brosteanu*, care a absolvat studiile sale în *Viena*, predă cursul teoretic și practic după un sistem nou. Se va institui atât desensul patroanelor cât și cusutul rochiilor și jachetelor. Cursul este de trei luni, de trei ori pe săptămână, dupămiază cu taxa de 10 cor. lunar, cu angajamentul de trei luni. Se primesc pentru acest curs și eleve interne. Informații se pot lua în *Internatul Reuniunii Șirul Școlii* Nr. 10.

Știri din România. In actuala seșune a *Curții* cu juri din *București* se va judeca procesul atentatorului turc care a stentat, la *București*, la *vloa fraților Buxton*. Atentatorul va fi apărat de către d-nii *I. Peretz* prof. universitar, și de d-nii *C. Dăscu* și *R. D. Rosetti*.

— La *Ateneul* din *București* va avea loc, în seara de 31 Ianuarie, o «*Seară Flămânciană*» pusă sub patronajul d-lui *V. G. Morțun* și cu concursul mai multor artiști și literați.

Rețeta ce se va realiza pe urma acestei searate va servi fondului necesar pentru ridicarea unei statui la Iași lui *Mihail Eminescu*.

— Producțiunea petrolului brut în *România* în Decembrie 1914 se cifrează după datele oficiale, la aproape 181 mii tone. Cu alte cuvinte această producțiune e mai mare cu 33 mii tone față de producțiunea din *Noembrie* acelaș an.

Torpila aeriană. Din *Berlin* se anunță: Corespondentul ziarului «*Allgemeine Handelsblad*» scrie din *Veurne* (Furnes) că «Am văzut un lucru nou. Se numește torpilă aeriană. Dar mi s'a impus condiția, ca să nu descriu această invenție. Pot numai constata, că aceste torpile produc un efect pustitor și zăpăcător asupra inimicului. Se zice că succesul este asigurat și că este vorba de un progres însemnat al tehnicii.»

Aviatori englezi dispăruți. După «*Baseler Nachrichten*» trei din cele șapte avioane engleze care au bombardat *Ostenda* și *Zeebrugge* nu s'au întors. Au fost înconjurate de numeroase avioane germane și gonțiți spre largul mării. Printre Englezii dispăruți se află și aviatorul *Samson*, care s'a distins în mai multe împrejurări.

Provocare. In puterea ordinului emis de *Ministrul* de honvezi sub Nr. 13535/914 pres. 2 provocăm pe toți locuitorii orașului, cari închiriază odăi sau cuartire și pe proprietarii de case precum și pe posesorii de spitale private și pe reprezentanții caselor de bolnavi publice — a anunța îndată la oficiul de anunțare orașenesc pe toți ofițerii și pe toți aspiranții de cadeti, cari se află în căutare publică sau privată ca vulnerați și bolnavi răniților de pe câmpul de războiu, iară pe viitor fiecare caz să se anunțeze imediat după sosire. Dacă anunțarea nu s'ar face imediat atunci pe întrelăsătorul îl vom trage la răspundere cu toată strictetea. *Brașov* în 29 Ianuarie 1915.

Magistratul orașenesc.

Apollo-Bio. Program pentru *Marți* și *Mercuri*: «*Secretul* circului *Barnum*» Mare dramă din viața artistică în 5 acte. In rolul principal *Francisca Bertini*. Pescari neapolitani (Vederi). «*Toți casca*» (Umor). «*Vă rog faceți față vesele*» (Umor).

Frumoase cântec românești are în repertoriul său cunoscutul conducător de orchestră din *cafeneaua* «*Drechsler*» *I. Gălușcă*. Publicul românesc va aprecia faptul acesta și nu va întrelăsa ocazia de-a-și putea câștiga o plăcută distracție ascultând frumoasele doine românești.

Din despărțământul I. (Brașov) al Asociației pentru literatura română și cultura poporului român.

Domnii membri ordinari și ajutoării ai «Asociației» sunt rugați să binevoiască a-și solvi taxele restante pe 1914 subscrișului cel mai târziu până la finea lunii lui Februarie st. n. căci dela data aceasta încolo, le va încasa *Comitetul central*.

Totodată rog, pe acei domni membri ordinari, cari au solvit taxele (pe an. 1914) servitorului școlael *George Muntean*, să mi-o comunice aceasta în timpul cel mai scurt, deoarece dânsul fiind dus pe câmpul de războiu nu ne poate face raport despre rezultatul încasărilor făcute.

Pentru comitetul Desp. I (Brașov) al «Asociației».

Nicolae Bogdan
prof. dir. desp.

Poșta redacției.

«*Tei. Rom*» *Sibiu*. Am luat la cunoștință. Dealtfel am observat și noi, că conștrăi dela *Arad* cam uită să indice izvorul, dar n'am mai făcut gură, căci, de l — vremurile sunt grele și trebuie să fim mai ferțători.

Proprietar:

Tip. A. Mureșianu: Branisce & Comp.
Redactor responsabil: *Ioan Lacea*.